

Dorota Horabik

**Torfowiska alkaliczne,
w tym młaki,
zwane również
mechowiskami, to
jedne z najcenniejszych
siedlisk przyrodniczych
naszego kraju!**

Młaka na Łysej Górze – woj. podkarpackie (fot. R. Stańko)

Chroń torfowiska alkaliczne razem z nami!

Torfowiska alkaliczne charakteryzują się występowaniem wielu rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, w tym storczykowatych. Większość z nich, dla zachowania swoich walorów, wymaga ekstensywnego użytkowania kośnego lub regularnego usuwania nalotów drzew i krzewów. W przeszłości większość siedlisk była użytkowana ekstensywnie, a pokos wykorzystywany był zazwyczaj jako ściółka dla zwierząt hodowlanych. Pozwoliło to zachować cenne siedlisko we właściwym stanie. Obecnie, z uwagi na znikomą przydatność gospodarczą, siedlisko to pozostaje poza sferą zainteresowań rolników i z tego względu ulega degradacji. Często rolnicy nie zdają sobie sprawy, jak cenne siedlisko przyrodnicze (a takim jest torfowisko alkaliczne) znajduje się na ich gruntach, traktując je jako podmokłą łąkę czy niepotrzebne bagno, które należy osuszyć i zagospodarować. Tym sposobem część torfowisk ulega bezpowrotnie zniszczeniu. Tymczasem tak niewiele potrzeba – odrobina dobrej woli i niewielki nakład pracy – by zachować to cenne siedlisko dla kolejnych pokoleń!

Torfowiska alkaliczne z uwagi na swój unikatowy charakter cieszą się szczególnym zainteresowaniem Klubu Przyrodników, organizacji pozarządowej zajmującej się od ponad 30 lat ochroną przyrody, a szczególnie ochroną torfowisk alkalicznych, przejściowych, bałtyckich, jak również muraw kserotermicznych. W związku z powyższym Klub Przyrodników od lat pozyskuje środki z różnych funduszy na wykonanie działań ochronnych w obrębie cennych siedlisk przyrodniczych,

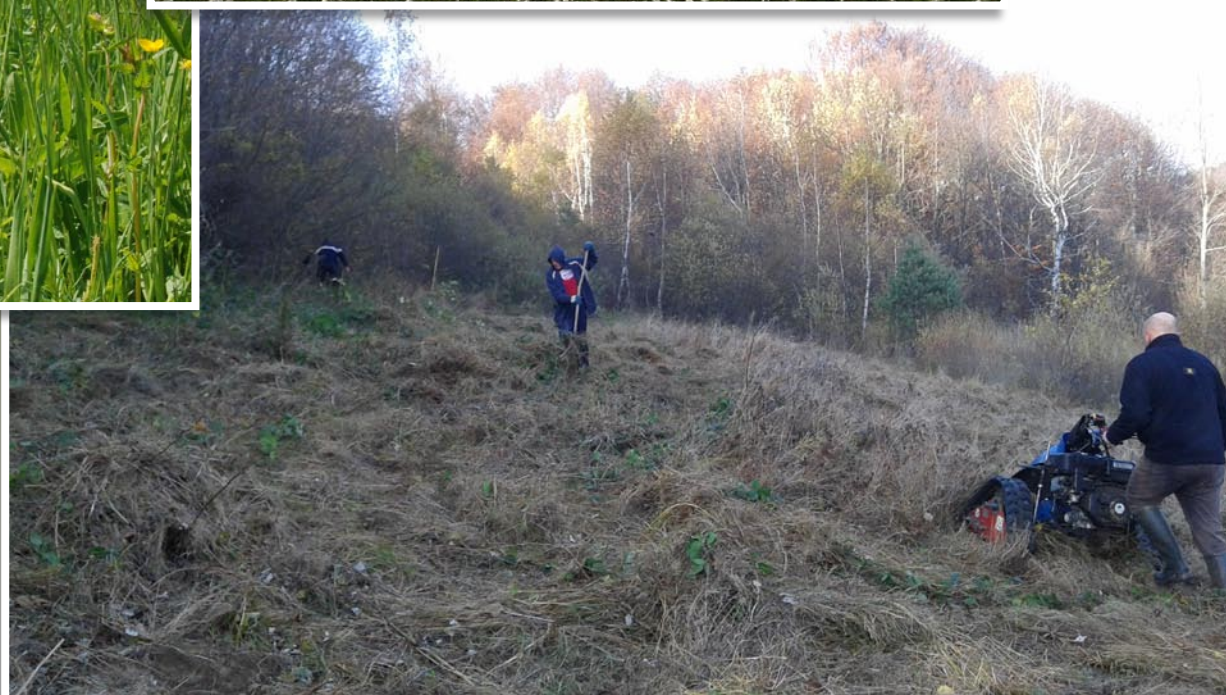
nierzadko sam finansuje takie działania. Klub Przyrodników od września 2014 roku, wspólnie z Gorcezańskim Parkiem Narodowym, realizuje projekt pn. „**Ochrona torfowisk alkalicznych (7230) południowej Polski**”, który uzyskał finansowanie z funduszu Life+, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Projekt zakłada właśnie zahamowanie procesu degradacji oraz poprawę lub zachowanie właściwego stanu torfowisk alkalicznych Polski południowej w 24 obszarach Natura 2000, jako siedliska występowania wielu rzadkich, chronionych i skrajnie zagrożonych gatunków roślin, w tym szczególnie gatunków z załącznika II dyrektywy siedliskowej. Wśród wybranych obszarów znalazło się 97 najcenniejszych i najlepiej zachowanych torfowisk alkalicznych kraju, łącznie na terenie 8 województw: małopolskiego, śląskiego, podkarpackiego, lubelskiego, dolnośląskiego, łódzkiego, mazowieckiego i świętokrzyskiego. Na terenie województwa świętokrzyskiego projekt jest realizowany w następujących obszarach Natura 2000: Ostoja Szaniecko-Solecka PLH260034, Ostoja Nidziańska PLH260003, Dolina Mierzawy PLH260020.

Projekt obejmuje głównie takie działania jak:

- ▶ poprawę warunków wodnych oraz zapobieganie erozji młak i torfowisk,
- ▶ usuwanie nalotów drzew i krzewów,

Młaka na terenie
obszaru Natura 2000
– Małe Pieniny
(fot. D. Horabik)

Koszenia na terenie Magurskiego Parku Narodowego (fot. D. Horabik)

- ▶ jednorazowe przygotowawcze koszenie (w miejscach nieużytkowanych od wielu lat) – jednorazowe, gdyż dalszych koszeń fundusz Life+ nie finansuje, słusznie zakładając, że do tego celu został stworzony program rolno-środowiskowo-klimatyczny,
- ▶ cykl spotkań i warsztatów edukacyjno-informacyjnych dla właścicieli pt. dlaczego i jak użytkować siedlisko oraz w jaki sposób uzyskiwać dopłaty,
- ▶ sporządzenie dokumentacji przyrodniczych i przekazanie ich właścicielom na potrzeby realizacji w przyszłości programu rolno-środowiskowo-klimatycznego.

Wszystkie wymienione powyżej działania mają służyć zachęceniu właścicieli torfowisk alkalicznych, głównie rolników, do przywrócenia ekstensywnego użytkowania tego siedliska np. w ramach programu rolno-środowiskowo-klimatycznego. W ramach projektu oferujemy właścicielom wykonanie działań ochronnych: usuwania nalotów drzew i krzewów oraz pierwsze, jednorazowe, przygotowawcze koszenie, które wymaga zwiększonych nakładów sił i środków finansowych po latach nieużytkowania. Kolejnym krokiem jest opracowanie dokumentacji przyrodniczej, która pozwoli właścicielowi podjąć zo-

bowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w odpowiednim wariantcie 4.6 Torfowiska, jeżeli tylko wyrazi taką chęć. Mamy nadzieję, że wykonanie takich zabiegów ochronnych ze środków projektu i przygotowanie działki do ekstensywnego użytkowania, zachęci właścicieli do ponownego użytkowania tych cennych, a zapomnianych obszarów. Z właścicielami gruntów położonych na obszarach Natura 2000 Ostoja Szaniecko-Solecka PLH260034, Ostoja Nidziańska PLH260003, Dolina Mierzawy PLH260020, gdzie znajduje się siedlisko – torfowisko alkaliczne, pracownicy Klubu Przyrodników będą kontaktować się bezpośrednio w celu uzyskania zgody właściciela na wykonanie działań zaplanowanych w projekcie. Tych z Państwa, którzy wiedzą o występowaniu tego siedliska na swoich gruntach w wymienionych obszarach Natura 2000 zachęcamy do kontaktu i współpracy z nami!

Mamy nadzieję, że pomogą nam Państwo chronić to cenne siedlisko przyrodnicze, którego zachowanie we właściwym stanie zależy właśnie od Państwa, tak by przyszłe pokolenia mogły również podziwiać unikatowe gatunki roślin, występujące na tych obszarach. ■

Więcej informacji można znaleźć
na stronie internetowej Projektu: <http://alkfens.kp.org.pl/>
Klub Przyrodników
ul. 1 Maja 22, 66-200 Świebodzin
tel. 68-38-282-36
e-mail: kp@kp.org.pl, alkfens.kp@gmail.com

